

บทที่ 7 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

7.1 สรุปผลการฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ย่านสีแยกบ้านทุ่ง อ.เมือง จ.แพร่

จากแผนและผังการฟื้นฟูบูรณะที่ได้ในข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการปรับเปลี่ยนบทบาทและหน้าที่ ขององค์ประกอบต่างทั้งพื้นที่โครงการและพื้นที่ต่อเนื่องโดยรอบที่ต้องมีไปจากเดิม รวมถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินแผนงานและหลังจากแผนขั้นสุดท้ายสิ้นสุดลง ซึ่งเป็นการตอกย้ำให้เห็นว่าเมืองดำรงอยู่ได้ด้วยความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนและหลากหลายเกินกว่าที่จะแยกการพัฒนาแบบแยกส่วน การบูรณาการผลานองค์ความรู้ในสหสาขาวิชาจึงเป็นสิ่งที่ควรได้รับการพัฒนาให้เกิดแบบแผนที่เป็นรูปธรรมและสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง แผนและผังการฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ย่านสีแยกบ้านทุ่ง จึงต้องอาศัยการผลานความร่วมมือจากหลายภาคส่วนและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องในทุกมิติของเมืองเพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามแผนที่วางไว้ ดังวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้ที่เน้นแนวทางการออกแบบชุมชนเมือง (Urban design) ที่คำนึงถึงการเสริมศักยภาพและแก้ปัญหาในมิติที่ครบถ้วนสมบูรณ์ของบริบทพื้นที่ ทั้งทางด้านกายภาพ จินตภาพ เศรษฐกิจและสังคม

7.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการนำไปปฏิบัติ

แผนและผังแม่บทการฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ย่านสีแยกบ้านทุ่ง อ.เมือง จ.แพร่ มีจุดประสงค์เพื่อสร้างเป็นแนวทางนำไปปฏิบัติ จึงควรมีการสำรวจประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังเสียงของคนในพื้นที่ และมีการนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง การดำเนินการฟื้นฟูบูรณะให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ขึ้นอยู่กับปัจจัยเบื้องต้นดังนี้

1. **หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเมือง** โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานท้องถิ่นของภาครัฐที่มีส่วนรับผิดชอบโดยตรงได้แก่ เทศบาลเมืองแพร่ หอการค้าจังหวัดแพร่ รวมถึงกลุ่มผู้ค้าในพื้นที่ คอยในชุมชน ที่ต้องเห็นความสำคัญของปัญหา และศักยภาพของพื้นที่ก่อน เพราะสิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดแรงผลักดันในการวางแผนเพื่อฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ต่อไป

2. **งบประมาณ** ควรมีที่มาและหน่วยงานหรือองค์กรที่รับผิดชอบโดยตรง หรือรัฐจำเป็นต้องสนับสนุนและจัดมาตรการในการรองรับปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการเวนคืนพื้นที่เพื่อทำการฟื้นฟูบูรณะ หรือการจัดรูปที่ดินใหม่ เพื่อดำเนินการตามแผนที่วางไว้ เช่น การจัดหาที่อยู่ใหม่ให้แก่เจ้าของอาคารที่ถูกรื้อทิ้งหรือจ่ายค่าตอบแทนในพื้นที่ โดยอาศัยกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้

3. **ความร่วมมือของคนในพื้นที่ เจ้าของที่ดิน และผู้มีส่วนได้เสียในการพัฒนาพื้นที่** เนื่องจากเป็นตัวแปรสำคัญในการดำเนินโครงการและเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากโครงการ

ปัจจัยเหล่านี้ถือเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการดำเนินการ ซึ่งเมื่อโครงการผ่านการประชาพิจารณ์จนถึงขั้นตอนสุดท้ายจนเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายแล้ว การดำเนินการฟื้นฟูบูรณะด้านกายภาพของพื้นที่ย่านสีแยกบ้านทุ่ง อ.เมือง จ.แพร่ มีรายละเอียดการดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

7.2.1 แผนงานการฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ย่านสี่แยกบ้านทุ่ง อ.เมือง จ.แพร่

ตารางที่ 7.1 สรุปแผนงานการฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ย่านสี่แยกบ้านทุ่ง อ.เมือง จ.แพร่ (ที่มา: การวิเคราะห์ของผู้วิจัย 2551)

งานฟื้นฟูบูรณะ	ระยะเวลา ดำเนินการ(ปี)			ลักษณะการนำแผนไปปฏิบัติ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
	1-2	3-5	6-10		ภาครัฐ	ภาคเอกชน
การเตรียมการก่อนการฟื้นฟู						
- สำรวจทัศนคติและสร้างความเข้าใจในการฟื้นฟูบูรณะพื้นที่	▶			- สร้างความเข้าใจ - ขอความร่วมมือ	- เทศบาลเมืองแพร่ - การเคหะแห่งชาติ	- เจ้าของที่ดิน - ชุมชน
- การทำประชาพิจารณ์	▶			- ขอความร่วมมือ	- เทศบาลเมืองแพร่	- ประชาชนทั่วไป - หอการค้าจังหวัดแพร่
- สร้าง พบ.องค์การชุมชน เพื่อพัฒนาพื้นที่พิเศษย่านสี่แยกบ้านทุ่ง ภายใต้แนวคิดการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมการค้าและวิถีชีวิตท้องถิ่นร่วมสมัย	▶			- สร้างความเข้าใจ - ขอความร่วมมือ	- เทศบาลเมืองแพร่	
การฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ด้านกายภาพ						
1) การฟื้นฟูบูรณะการใช้ที่ดินและการใช้ประโยชน์อาคารในพื้นที่						
- ส่งเสริมการใช้พื้นที่ที่เหมาะสมกับสภาพการใช้พื้นที่โดยถ่ายลำดับศักยภาพ ความสำคัญจากถนนสายหลักที่มีความสำคัญ	▶	▶		- ขอความร่วมมือ - ใช้มาตรการควบคุม - สร้างแนวทางปฏิบัติ	- เทศบาลเมืองแพร่ - กรมที่ดิน	- เจ้าของที่ดิน - ชุมชน - ผู้ประกอบการ
- ส่งเสริมการใช้อาคารแต่ละประเภทภายในพื้นที่อย่างเหมาะสม	▶	▶		- ขอความร่วมมือ - ใช้มาตรการควบคุม	- เทศบาลเมืองแพร่ - กรมที่ดิน	- เจ้าของที่ดิน - เจ้าของอาคาร
- ควบคุมการเจริญเติบโตของเมือง โดยการค้ำึงถึงมวลอาคาร และลดความ แออัดของบ้านเรือน เช่นควบคุม F.A.RและO.S.R	▶	▶		- ขอความร่วมมือ - ใช้มาตรการควบคุม	- เทศบาลเมืองแพร่ - กรมที่ดิน	- ชุมชน - เจ้าของที่ดิน
2) การฟื้นฟูบูรณะโครงข่ายการสัญจรในพื้นที่						
- การฟื้นฟูบูรณะ “ความเชื่อมต่อ” (connection) ของ โครงข่ายถนน (grid network) เพื่อเชื่อมต่อระบบเครือข่ายให้มีความต่อเนื่องกันกำหนดขนาดของควม กว้างของพื้นผิวทางสัญจร โดยเน้นทางเดินเท้าในส่วนพื้นที่พาณิชย์กรรม	▶	▶		- ขอความร่วมมือ - สร้างแนวทางปฏิบัติ	- เทศบาลเมืองแพร่	- เจ้าของที่ดิน - เจ้าของอาคาร - ชุมชน

ตารางที่ 7.1 (ต่อ)สรุปแผนงานการฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ย่านสีแยกบ้านทุ่ง อ.เมือง จ.แพร่ (ที่มา: การวิเคราะห์ของผู้วิจัย 2551)

งานฟื้นฟูบูรณะ	ระยะเวลา ดำเนินการ(ปี)			ลักษณะการนำแผนไปปฏิบัติ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
	1-2	3-5	6-10		ภาครัฐ	ภาคเอกชน
- สร้างความเชื่อมโยงระหว่างจุดศูนย์รวมกิจกรรมที่มีความสำคัญในบริเวณพื้นที่ ย่าน	▶	▶	▶	- ขอความร่วมมือ - สร้างแนวทางปฏิบัติ	- เทศบาลเมืองแพร่	- เจ้าของที่ดิน - เจ้าของอาคาร - ชุมชน
- จัดที่จอดรถให้เป็นจุดเพื่อรองรับกิจกรรมเชิงพาณิชย์ภายในพื้นที่ทั้งพื้นที่ใน ลักษณะแทรกตัวอย่างทั่วถึง	▶	▶				
3) การฟื้นฟูบูรณะสภาพพื้นที่ชุมชน พื้นที่เปิดโล่ง และพื้นที่รกร้างภายในพื้นที่						
- โดยเสนอให้มีการจัดรูปที่ดินย่านชุมชนเมืองหิต-ตันธง เพื่อพัฒนาเป็นย่าน พาณิชย์กรรม-พักอาศัยหนาแน่นมากและสร้างพื้นที่ส่วนกลางให้สามารถใช้ ประโยชน์ทั้งในแง่ของการเป็นเส้นทางสัญจรและพื้นที่กิจกรรมในโอกาสต่างๆ	▶	▶	▶	- ขอความร่วมมือ - สร้างแนวทางปฏิบัติ	- เทศบาลเมืองแพร่	- เจ้าของที่ดิน - เจ้าของอาคาร - ชุมชน
4) การฟื้นฟูบูรณะศักยภาพในการมองเห็นและเข้าถึงพื้นที่						
- การฟื้นฟูบูรณะองค์ประกอบทางจินตภาพของพื้นที่ ให้เอกลักษณ์เดิมที่มีอยู่ เด่นชัดขึ้น รวมทั้งสร้างเอกลักษณ์ใหม่ที่เหมาะสมกับบริเวณสีแยกบ้านทุ่ง	▶	▶		- ขอความร่วมมือ - สร้างแนวทางปฏิบัติ	- เทศบาลเมืองแพร่	- เจ้าของที่ดิน - เจ้าของอาคาร - ชุมชน
- พื้นที่บูรณะภูมิทัศน์บนถนนสายหลักและถนนซอยต่างๆ โดยเฉพาะทางเท้าทาง สัญจร ได้แก่ ถนนยัตร์กโกศล ถนนเจริญเมือง และถนนซ้อแฮ	▶	▶		- ขอความร่วมมือ - สร้างแนวทางปฏิบัติ	- เทศบาลเมืองแพร่	- เจ้าของที่ดิน - เจ้าของอาคาร - ชุมชน
- กำหนดแนวอาคารหรือแนวกำแพงถนนเพื่อเน้นมุมมองและการรับรู้ในการเข้าถึง พื้นที่และบริเวณที่มีความสำคัญ ได้แก่ บริเวณสีแยกบ้านทุ่ง สีแยกเมืองหิต สี แยกสันเมืองหลวง	▶	▶		- ขอความร่วมมือ - สร้างแนวทางปฏิบัติ - ใช้มาตรการควบคุม	- เทศบาลเมืองแพร่	- เจ้าของที่ดิน - เจ้าของอาคาร - ชุมชน

ตารางที่ 7.1(ต่อ) สรุปแผนงานการฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ย่านสี่แยกบ้านทุ่ง อ.เมือง จ.แพร่ (ที่มา: การวิเคราะห์ของผู้วิจัย 2551)

งานฟื้นฟูบูรณะ	ระยะเวลา ดำเนินการ(ปี)			ลักษณะการนำแผนไปปฏิบัติ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
	1-2	3-5	6-10		ภาครัฐ	ภาคเอกชน
5) การฟื้นฟูบูรณะสถาปัตยกรรมและภูมิสถาปัตยกรรมบริเวณพื้นที่						
- ฟื้นฟูบูรณะสภาพอาคารในชุมชน เพื่อช่วยเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีแก่ชุมชน	▶	▶		- ขอความร่วมมือ - สร้างแนวทางปฏิบัติ	- เทศบาลเมืองแพร่	- เจ้าของที่ดิน - เจ้าของอาคาร - ชุมชน
- ฟื้นฟูบูรณะอาคารที่มีความสำคัญทางสถาปัตยกรรม เช่น เรือนคนหบดีเก่า อาคารพาณิชย์กรรมเก่าในแต่ละยุคสมัย อาคารไม้เก่า โดยการเปลี่ยนแปลงหรือสร้างกิจกรรมการใช้งานใหม่ที่เหมาะสมกับการใช้งานหรือพื้นที่เป็นพื้นที่ที่เอื้อประโยชน์ต่อชุมชน	▶	▶		- ขอความร่วมมือ - สร้างแนวทางปฏิบัติ	- เทศบาลเมืองแพร่	- เจ้าของที่ดิน - เจ้าของอาคาร - ชุมชน
- กำหนดแนวระดับความสูงและขนาดของอาคารที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อความสอดคล้องกับแนวทางการฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ในอนาคต	▶	▶		- ใช้มาตรการควบคุม - สร้างแนวทางปฏิบัติ - ขอความร่วมมือ	- เทศบาลเมืองแพร่	- เจ้าของที่ดิน - เจ้าของอาคาร - ชุมชน
- กำหนดแนวทางในการติดป้ายโฆษณา หลังตากันสาด ผ้าใบกันแดดของร้านค้า ตึกแถวริมถนน เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบเชิงสถาปัตยกรรมเพื่อบ่งบอกถึงความเป็นย่านและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเมือง	▶	▶		- ใช้มาตรการควบคุม - สร้างแนวทางปฏิบัติ - ขอความร่วมมือ	- เทศบาลเมืองแพร่	- เจ้าของที่ดิน - เจ้าของอาคาร - ชุมชน
- สร้างพื้นที่สีเขียวในลักษณะของโครงข่ายที่ต่อเนื่องตามแนวถนนและเส้นทางสัญจรเพื่อเพิ่มสัดส่วนพื้นที่สีเขียวให้กับพื้นที่ในอนาคต	▶	▶	▶	- สร้างแนวทางปฏิบัติ	- เทศบาลเมืองแพร่	- เจ้าของที่ดิน - เจ้าของอาคาร - ชุมชน

ตารางที่ 7.1(ต่อ) สรุปแผนงานการฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ย่านสี่แยกบ้านทุ่ง อ.เมือง จ.แพร่ (ที่มา: การวิเคราะห์ของผู้วิจัย 2551)

งานฟื้นฟูบูรณะ	ระยะเวลา ดำเนินการ(ปี)			ลักษณะการนำไปปฏิบัติ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
	1-2	3-5	6-10		ภาครัฐ	ภาคเอกชน
การฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ด้านเศรษฐกิจ และสังคม						
1) การฟื้นฟูบูรณะลักษณะรูปแบบวิถีชีวิตบริเวณย่านสี่แยกบ้านทุ่ง อ.เมือง จ.แพร่						
- ฟื้นฟูบูรณะ "ชีวิตสังคมเมือง" บน "ถนน" ในพื้นที่ โดยการสร้างความหลากหลายของประโยชน์ใช้สอยอาคารความต่อเนื่องของทางเท้า ความต่อเนื่องของการให้ร่มเงา ความชัดเจนขององค์ประกอบอาคารริมถนนสายหลัก	▶	▶	▶	- สร้างแนวทางปฏิบัติ - ขอความร่วมมือ - ใช้มาตรการควบคุม	- เทศบาลเมืองแพร่	- เจ้าของที่ดิน - เจ้าของอาคาร - ชุมชน - ประชาชนทั่วไป
- ส่งเสริมการใช้ ขอยและตรอก ในการเชื่อมต่อระบบโครงข่ายการสัญจรหลัก	▶	▶		- สร้างแนวทางปฏิบัติ	- เทศบาลเมืองแพร่	
2) การฟื้นฟูพื้นที่ย่านสี่แยกบ้านทุ่ง อ.เมือง จ.แพร่ ในเชิงเศรษฐกิจและรูปแบบเศรษฐกิจ						
- ฟื้นฟูย่านที่พักอาศัยที่เสื่อมโทรม โดยการวางผังและกำหนดการใช้งานเพื่อให้มีมูลค่าสูงขึ้น	▶	▶	▶	- สร้างแนวทางปฏิบัติ - ขอความร่วมมือ - ใช้มาตรการควบคุม	- เทศบาลเมืองแพร่	- เจ้าของที่ดิน - ชุมชน
- ฟื้นฟูบูรณะระบบเศรษฐกิจ ให้เกิดพื้นที่ที่มีศักยภาพในการมองเห็นสูงที่สามารถเอื้อประโยชน์ในการเข้าใช้พื้นที่อย่างหลากหลายกิจกรรมหลากหลายกลุ่มคนมีความคึกคักอยู่ตลอดเวลา	▶	▶		- สร้างแนวทางปฏิบัติ - ขอความร่วมมือ - ใช้มาตรการควบคุม	- เทศบาลเมืองแพร่	- เจ้าของที่ดิน - เจ้าของอาคาร - ชุมชน
3)การพัฒนาเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว						
- ฟื้นฟูบูรณะพื้นที่และระบบทางเท้าทางจักรยานเพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิต	▶	▶		- สร้างแนวทางปฏิบัติ - ขอความร่วมมือ - ใช้มาตรการควบคุม	- เทศบาลเมืองแพร่ - การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	- เจ้าของที่ดิน - เจ้าของอาคาร - ชุมชน - ประชาชนทั่วไป

ตารางที่ 7.1(ต่อ) สรุปแผนงานการฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ย่านสี่แยกบ้านทุ่ง อ.เมือง จ.แพร่ (ที่มา: การวิเคราะห์ของผู้วิจัย 2551)

งานฟื้นฟูบูรณะ	ระยะเวลา ดำเนินการ(ปี)			ลักษณะการนำไปปฏิบัติ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
	1-2	3-5	6-10		ภาครัฐ	ภาคเอกชน
- ฟื้นฟูบูรณะภูมิทัศน์ที่เอื้อให้เกิดทัศนียภาพที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวในบริเวณพื้นที่ถนนเจริญเมือง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่สามารถมองผ่านสู่อาคารเก่าที่มีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่สวยงามต่างๆ ได้	▶	▶	▶			
- สร้างองค์ประกอบของพื้นที่เป็นอาคารใหม่และอาคารที่ฟื้นฟูบูรณะที่รองรับการใช้กิจกรรมของนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ ได้แก่ 1) บริเวณสี่แยกบ้านทุ่งให้เป็นประตูสู่พื้นที่พาศนยกรรมเก่าย่านสี่แยกบ้านทุ่ง 2) พื้นที่หน้าวัดต้นธง		▶	▶			

7.3 การนำผังสู่การปฏิบัติและทัศนคติเกี่ยวกับการฟื้นฟูบูรณะย่านพาณิชย์กรรมเก่าในเมืองไทย

มิติตามความสัมพันธ์ที่หลากหลายขององค์ประกอบต่างๆภายในเมืองถือเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลให้กระบวนการและวิธีการวางแผนและการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเมืองไม่สามารถมองแบบแยกส่วนเพียงประเด็นใดประเด็นหนึ่ง หรือ มิติใดมิติหนึ่งได้ เช่นเดียวกับการวางผังทางกายภาพเพื่อแก้ปัญหาภาวะชบเซาของกิจกรรมการค้าในพื้นที่พาณิชย์กรรมเก่าที่ไม่สามารถแก้ได้จากมาตรการหรือแผนงานเฉพาะหน้าเพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะปัจจุบันที่การแข่งขันทางการค้ามีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาอย่างรวดเร็ว เห็นได้จากห้างค้าปลีกขนาดใหญ่มีการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดและรูปแบบการค้าที่สามารถตอบสนองความต้องการ พฤติกรรม และวิถีชีวิต ของกลุ่มผู้ใช้งานได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้รวมถึงปัจจัยแวดล้อมในมิติต่างๆที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อ"เมือง"และ"ภาวะชบเซาของพื้นที่พาณิชย์กรรมเก่า"ทั้งสิ้น

ผังกายภาพการฟื้นฟูบูรณะพื้นที่พาณิชย์กรรมย่านสีแยกบ้านทุ่ง อ. เมือง จ.แพร่ ที่คำนึงถึงการเสริมศักยภาพและแก้ปัญหาในมิติที่ครบถ้วนสมบูรณ์ของบริบทพื้นที่ ทั้งทางด้านกายภาพ จินตภาพ เศรษฐกิจและสังคม จากแนวคิดการสร้างคุณค่าในมิติจินตภาพ สร้างสภาวะน่าใช้งานในมิติกายภาพ เสริมความคุ้มค่าในมิติเศรษฐกิจ และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดของกลุ่มคนในมิติสังคม จึงถือเป็นหนึ่งใน"ทางเลือก"เพื่อเสนอเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาภาวะชบเซาของกิจกรรมการค้าในย่านพาณิชย์กรรมเก่าในพื้นที่ที่มีปัญหาและศักยภาพใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะ"คุณค่าของวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น"ที่ถือเป็นเอกลักษณ์และจุดแข็งของพื้นที่ ที่ควรได้รับการพัฒนาศักยภาพและสร้างให้เกิดความยั่งยืน เพื่อให้เป็นกลยุทธ์ทางการตลาดในการแข่งขันกับรูปแบบการค้าสมัยใหม่ที่ปัจจุบันมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การอนุรักษ์และการฟื้นฟูบูรณะ"ความเป็นพื้นถิ่น"รวมทั้งมีแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนและต่อเนื่อง จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทย่านพาณิชย์กรรมเก่าของประเทศไทยและพื้นที่อื่นๆ เพื่อดำรงรักษาพื้นที่เหล่านี้ไว้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเมืองในอนาคตต่อไป